

Rättelse!

En uppmärksam läsare av förra Ekonytt påpekar att det är tillåtet att utfodra djur inom stödet för ekologisk djurhållning med för ekologisk produktion EU-certifierat foder. Ännu har ingen svensk lantbrukare låtit EU-certifiera sitt foder för att kunna sälja det. Certifieringen utförs av KRAV i Sverige.

Om man vill föra in foder från ett annat land i EU gäller det att se upp med införselregler för salmonella. Proteinråvaror och foderblandningar ska kontrolleras och vara fria från salmonella innan de får användas. Införseln ska anmälas till Jordbruksverket. *Källa: SJV och KRAV*

Foder säljes!

KRAV-godkänt höstvetete 20 ton och 20 ton rundbalat hö. Stig Olsson, Dansbo, Trekanten
Tfn 0480- 50259

KRAV-godkänt ensilage, även helsädesensilage.
Mikael Almqvist, Södvik, Öland tfn 070- 370 19 29.

Varmluftstorkad KRAV-godkänd spannmål:korn,
havre rågvete .
Bo Svenzén, Rockneby tfn 070 -6543 780

KRAV-godkända ärter, korn. Daniel Andersson,
Runsten tfn 0485- 56 22 21, 0708- 49 21 65

Torsdag 7/10 kl 10-14 nötköttsdag i Virserum.
Fokus på byggnader och marknaden för ekologiskt kött. Mer info i nästa Ekonytt.

Vilka kurser, studieresor och rådgivningar behöver Du och Dina kollegor?

Just i dagarna sitter vi på Länsstyrelsen och skriver länsprogram för nästa års KULM-verksamhet. Vi är mycket tacksamma för synpunkter från er som KULM-verksamheten riktar sig till. Fundera och ring oss om Du har några förslag på verksamhet inför 2005. Ska vi ha dag eller kvällskurser, korta eller flerdagars studieresor, studiecirkel, mer maskinvisningar, fler demoodlingar? Vi behöver ha Dina synpunkter under september månad, lättast att nå Ann-Christine är på mobilen 070- 661 97 06 och Stina på 0480- 829 92.

Utbetalningsplan för årets jordbruksstöd

Jordbruksverkets första utbetalning av EU-stöd för 2004 görs den 15 oktober, totalt ca 740 miljoner. Ungefär lika många jordbrukare som förra året kommer då att få ersättning för öppet och varierat odlingslandskap och ekologisk produktion.

Gunnel Andersson, Växtskyddscentralen i Kalmar:
Risk för stinksot? Använd höstvetesorten Stava som är resistent mot detta. Riskområde i vårt län är Borgholms kommun, speciellt södra delen, och området norr om Mönsterås.

Varning. Om du skördar **fuktig spannmål** är det viktigt att snabbt få ner vattenhalten till under 18%, annars är det risk att fältsvampen fusarium tillväxer. Fusarium kan bilda toxiner (gifter) För längre lagring gäller att vattenhalten måste få ner under 14% annars är det risk för tillväxt av lagringsvampar och de kan också bilda toxiner under vissa förhållanden.

Ekologisk äggproduktion och Sparris-två studieresor till Tyskland våren 2004

I början av mars 2004 åkte vi till norra Tyskland för att titta på **ekologisk äggproduktion**. Vi besökte fem gårdar, som var omlagda till ekologiskt lantbruk och arbetade med flera produktionsgrenar samtidigt. Vi la särskilt märke till stallsystem, rastgårdar, foder, unghönsuppfödning och marknaden. En gård satsade endast på uppfödning (proffsigt) av unghöns och annat fjäderfä. Vissa lantbrukare driver själv unghönsuppfödningen, efter att dom har fått dagsgamla kycklingar. Hönsbesättningar skiftade mellan 1000 – 6000 höns. En gård utfodrade med 100 % eko-foder. Produktionen skedde i ett **mobilt stall** med 1000 höns och **mobilt rastgård**. Stallsystemet höll en hög standard med hänsyn till utrustningen. Inget värmesystem behövdes vintertid. Ytterligare två stallar höll gården på att bygga till. Djuren mädde mycket bra. Kanske kan det vara ett alternativ för vissa gårdar?

I övrigt handlade det om **stationära stallbyggnader**. Avelsarbete ger ett större utbud för äggproducenterna och marknaden erbjuder fler foderleverantörer än i Sverige. Men också i Tyskland är marknaden flaskhalsen som styr utvecklingen i ekologisk äggproduktion. Kravet på "100 % eko-foder" är även i Tyskland ett hett ämne. Det är inte ovanligt att gårdar blandar fodret själva. En gård hade en intensiv direktförsäljning, där egen pasta (med ägg) och slaktade höns och förädlingsprodukter ingick. Endast fantasin och myndigheter sätter gränsen. Resan gav en hel del information och en bekräftelse på att det går bra med ekologisk äggproduktion.

Sparris: I slutet av april åkte vi från Kalmar till Österlen och norra Tyskland för att få mer kunskap om sparrisproduktion. Särskilt tittade vi på grönsparris, men information om bleksparrisodling får man oftast på köpet. Vi besökte 6 gårdar: 4 ekologiska, en konventionell gård i Österlen och en plantskola. Vi fick veta att via en genomtänkt odlingsystem och en bra marknadsföring kan sparris, särskilt grönsparris, vara ett bra komplement, nisch och inkomstkälla på gården. Ogräs – oftast det största problemet – går att hantera i ekologisk odling. Förutsättningen är en lokal anpassad ogrässtrategi som inte måste vara särskilt teknisk avancerad men kräver en vis fingertoppskänsla.

Odlingsarealer skiftade mellan 0,5 – 8 ha sparris. Särskilt i skördetiden är sparris en arbetsintensiv gröda. Skörd, hantering, kylning och försäljning måste ingå i en fungerande kedja. Marknadsföring och kundarbete är mycket viktiga hörnstenar i ett lyckat koncept. P.g.a. den stora marknaden för sparris i Tyskland finns det ett stort utbud av sparrisorter (ekologiska och konventionella) och övriga produktionsmedel. För deltagarna blev det en faktaspäckad resa som gav insyn i möjligheterna. Herman Leggedör HS

Bidragsrätter upphör!

Systemet med bidragsrätter för am- och dikobidrag och tackbidrag upphör år 2005 och ersätts delvis av Gårdsstödet. Rätterna har därför inget värde längre. Källa: SJV

Gårdsstödet det nya jordbrukarstödet

Nu har Sveriges regering meddelat EU-kommissionen hur Gårdsstödet ska införas i Sverige. Stödet ska införas nästa år. All åkermark inom en region ska få samma grundbelopp. Ett tilläggsbelopp som kopplas till gårdens tidigare produktion ges även det per hektar.

Gårdsstödet kommer succesivt att minska med 3-5% fram till år 2012 genom att pengar flyttas från direktstöden till landsbygdsprogrammet. Stöd-rättigheter kommer att delas ut för det antal hektar jordbruksmark som brukas vid ansökningstillfället. Det finns fem olika sorters stöd rättigheter: åker, betesmark, uttagen areal, grönsaker och bär samt särskilda stöd rättigheter.

Uttagen areal kommer att få grundbeloppet. Odlare som har hela sin produktion ansluten till KRAV

kommer även i fortsättningen att slippa uttagsplikt (träda).

Handjursbidraget ska finnas kvar till 75% av nuvarande belopp. Hela mjölkbidraget frikopplas år 2007 fram till dess ska mjölkproducenterna få 67,5% av bidraget. Efter det behöver man inte producera mjölk för att få stödet, men samtidigt kommer stödet att minska. Förslaget innebär att den producent som har mjölkkvot den 31 mars 2007 och som har levererat mjölk kvotåret 2006/2007 kommer att få ett höjt gårdsstöd.

Stöd för energi- och proteingrödor ska finnas kvar.

Hur mycket pengar blir det?

I våra regioner 3, 4 och 5 är grundbeloppet mellan 1100 kr och 1800 kr. All betesmark i ska få samma grundbelopp drygt 1100 kr (125 euro).

Ett Gårdsbaserat tillägg som beror på tidigare produktion kommer därtill. För de som tidigare haft diko- och slaktbidrag gäller att ett genomsnitt av antalet dikor och slaktdjur under åren 2000-2002 sätter taket. Diko- och slaktbidraget blir i fortsättningen 40% av nuvarande nivå och extensifieringsbidraget 50%.

Handjursbidraget och stutbidrag blir 75% av nuvarande nivå för de tjuvar och stutar som slaktas under år 2005. Även om det är fler djur än under referensåren.

Mer information

Det går bra att ringa tfn 036- 15 52 30 och få svar på frågor om gårdsstödet. På Jordbruksverkets hemsida finns ett nyhetsbrev och mycket information om de regler som Sveriges regering har föreslagit ska gälla. Nyhetsbrevet kommer ut varannan vecka, prenumerera via e-post. www.sjv.se

Påminnelse om kursen: Ekologisk grönsaksodling- inspirationsdag för kvinnor. **Sista anmälningdag 14/9** till länsstyrelsens växel 0480- 82000

Ansvariga för Ekonytt nr 10 år 2004 är Stina Sigvardsson tfn 0480-82992 och Ann-Christine Eriksson tfn 070-661 9 706, Ekonytt och kurser ingår i det svenska KULM-programmet och delfinansieras av EU, Upplaga 1058 exemplar

Nötköttsdag torsdagen 7 oktober!

Allt större andel av vår nötköttskonsumtion är importerat kött och det håller inte våra hagar öppna! Småland har goda förutsättningar för köttproduktion; vi har gott om hagmarker som behöver betas. Men hur ska stallarna se ut? Hur når vi konsumenterna med vårt kött? Vilka regler gäller för ekologisk nötköttproduktion? Detta är något av det som vi ska belysa under dagen.

Program:

10.00 Samling med fralla och kaffe.

10.15 Lars Petterson berättar om sin produktion.

10.30 Vi tittar på stallarna och även djuren. Anna Jonasson som arbetar med förprovning av stallar på Länsstyrelsen är med och ger goda råd.

11.30 –12.30 Vi åker in till Virserum och äter lunch

12.30-14.00 ”Ekonöt”. Projektledare Margareta

Dahlberg informerar om hur 16 lantbrukare i

Östergötland har bildat en ekonomisk förening. De

har precis kommit igång med försäljningen av kött

bl.a på Bondens egen marknad. De har också börjat

tillverka korv. Deras varumärke heter Ostgotha.

Margareta Dahlberg arbetar på LG Husdjur som

rådgivare kring nötkött och mjölk, huvudsakligen på

ekologiska gårdar. **Välkommen! Anmäl snarast**

www.h.lst.se, tfn 0480-82000

Vägbeskrivning: Rödmossa ligger 4 km söder om

Virserum vid väg 138. Gården ligger väster om

vägen (på höger sida norrifrån), **se skylt Rödmossa**

Simmental, gula bostadshus och en röd ladugård.

Söderifrån är det ca 15 km från T-korsningen där

väg 138 mot Virserum viker av från väg 23

Tillgång på ekologiskt utsäde

Som tidigare har informerats om är tillgången god på ekologiskt utsäde av höstsådda grödor. Enligt gällande föreskrift är det krav på användning av ekologiskt utsäde av höstvetete, råg, rågvete, höstraps med undantag för hybridsorter, vitlök av sorterna Cledor och Thermidrome, jordgubbar och svarta vinbär. Det finns ekologiskt utsäde av följande sorter:

Höstvetete: Ebi, Kosack, Olivin och Stava

Höstråg: Amilo och Matador

Höstrågvete: Fidelio, Lamberto och Modus

Höstraps: SW Celsius

Vitlök: Cledor och Thermidrome

Jordgubbar: Bounty, Cavendish, Honeoye, Kent, Pegasus och Polka

Svarta vinbär: Ben Tron, Polar och Storklas

Jordgubbsplantor måste beställas i god tid. För

vårplantering måste beställning göras senast i september.

På Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se, under Databas över tillgängligt ekologiskt utsäde hittar ni ytterligare information om bl.a. beviljade enskilda dispenser den gångna säsongen. källa: Jordbruksverket

Önskas köpa.

4 tjurkalvar, KRAV-godkända och helst kötttras.

Bo Averbäll, Nybro tfn 0481- 445 16 eller

070- 581 93 24.

Nya Ekomål år 2010

Jordbruksverket arbetar med att ta fram nya mål för ekologisk produktion i Sverige. Ekologisk produktion är ett medel att nå de nationella miljömålen: giftfri miljö, ingen övergödning och ett rikt odlingslandskap. Den förra aktionsplanen sträcker sig fram till år 2005. Nuvarande målet gäller 20% av arealen och 10% av idisslarna. I Kalmar län brukas idag 12% av arealen ekologiskt och 8% av idisslarna föds upp ekologiskt. *SS, lst*

Växthuskurs måndag 25 / 10 kl 10.00-14.00

Kurserna för kvinnor i lantbruket fortsätter. Det går bra att ansluta, nya deltagare får förra kursens materiel utskickat.

Denna gång besöker vi **Solmarka gård, Arby** som nyligen har byggt växthus för plantupptragning och tomater mm. Vi tittar även på deras gamla växthus.

Mer info vid anmälan som ska göras senast tisdagen 19 oktober till Ann-Christine Eriksson på tfn

070- 661 97 06.

Kvickrot – hur kommer vi åt problemet?

När trivs kvickroten bäst?

Ensidiga växtföljder särskilt med betoning på spannmål, brist på stubbearbetning, jordbearbetning i fel tid med fel maskiner, glest bestånd av huvudgrödan, för litet utsäde, ensidig odling av höst- eller vårgöröror, ingen eller för lite vall, fel ogrässtrategi, fel vall-/betesstrategi, för mycket fånggröror och åkerkanter som ingångsport gynnar kvickrot.

Förebyggande åtgärder:

Främst måste vi skapa bra *växtbetingelser*, som ger en snabb uppkomst och snabb marktäckning genom huvudgrödan, särskilt när växtföljden är ansträngd. Det betyder att man i mån av tillgång gödslar tillräckligt. *Utsädesmängden* måste vara tillräckligt hög, beroende på såddtidpunkt, såbädd, jordmån och planerad mekanisk ogräsbekämpning. Det är inget fel, att lägga till ”lite extra”. *Växtföljden* är en annan nyckelfaktor. Skifta mellan vår- och höstgröror. Därmed får vi olika plöjningstillfällen. Vårplöjning är i alla fall att föredra. Det tillåter även en *ordentlig stubbearbetning*.

Fånggröror är en bra åtgärd att minska kväveutlakningen

Kvickrot forts. och att förbättra markstrukturen. Det är bra mellan två spannmålsgrödor (höst/vår) eller efter grönsaksodling och innan vårspannmål. Men fånggrödor ska inte förhindra stubbearbetning. Stubbearbetning ska genomföras direkt efter skördetillfället. Det ska uppnås en genomskärande effekt på ett stadigt bearbetningsdjup. Bäst är gåsfotskär som arbetar jämnt över hela brädden. Tallriksharv är bra, så länge man inte har nämnvärd kvickrot. Annars kan det leda till uppförökning. Vanliga kultivatorpinnar efterlämnar en ojämn bearbetningshorisont. 1-2 körningar är normalt tillräckligt. Därefter följer t.ex. fördröjd plogarbete till höstraps.

En annan (mindre känd) metod kan vara en grund plöjning till max 10-12 cm. Varefter man kan stubbearbeta fördröjd ytterligare en gång t.ex. med en vanlig kultivator eller låter ligga kvar marken till vårplöjningen. Målet är att minska körningar så långt det går, men att köra så mycket det behövs. *Rätt ogrässtrategi* betyder, att stödjer växtligheten av huvudgrödan genom mekanisk ogräsbekämpning i tid. I spannmålsodling menas blindharvning med efterföljande ogräsharvningar, som styrs av ogräsuppkomsten. Behövs vallfoder, är det en fin anledning, att kunna odla vall. Bra är upprepade vallskördar (3-skördesystem) eller ett 2-skördesystem med efterföljande bete. Används vall som betesareal ska det betas antingen intensiv och i flera omgångar eller permanent med lagom betestryck. Ytterligare 2-3 maskinella putsningar mellan betesperioderna per år förebygger hal och felställen och därmed invandring av ogräs. Beta inte för hårt särskilt inför vintern, så att vallarna kan återhämta sig. Särskilt mossjordar är känsliga mot tramp- och kör skador i samband med blöt väderlek. Kanske kan en renovering av vallarna vara en åtgärdsalternativ. Åkerkanter kan bli en ingångsport för kvickrot (och tistlar). Gör en noggrann plöjning – sluta med plogen vid skiftesgränsen. Dra inte in sidokanter i onödan.

Hur kan vi minska kvickroten, när det redan har gått för långt?

1. *Höstsådd:* Använd en noggrann stubbearbetning direkt efter skörden – förutom efter raps. Upprepa körningen med kultivatorn/kulturharv när kvickroten har nått 3 – 4-bladstadiet. Nu har kvickroten det minsta återväxtnöjigheter efter en ny mekanisk bearbetning. Plöj sen när 3-4-bladstadiet har uppnåtts – utan föregående bearbetning. Tallriksharven är tänkbart men har nackdelen, att sönderdela rötterna, så att det kan leda till en förökning särskilt i samband med fuktig väderlek.

2. *Undvik tidigt/sen höstplöjning* för vårsådd om jordmänen tillåter, det är bättre att köra målriktad i rätt

ögonblick med kultivatorn annars blir det förökning av kvickrot 3. *grund plöjning* på fastmarksjord och efterföljande harvningar enligt 1.; på mossjord kan det ställa till besvär särskilt när det är mycket torrt i marken, i det fallet används bättre gåsfotskär i första körningen och minst 10 cm djup. 4. använd efter stubbearbetning *mellangrödor* (senap 20kg/ha eller foderråg 220 kg/ha) för att få ljuskonkurrens mot kvickrot 5. *vårplöjning plus fördröjd sådd/plantering* särskilt i grönsaksodlingen 6. *intensiv och kort sommarträda:* det passar bra efter vall och skörd av helsädesensilage, omgående grund plöjning (so.) och därefter upprepade körningar med kultivatorn och liknandet kvickroten måste ligga ovanpå marken för att kunna torka ur. OBS! – grundregel: kvickroten måste minst ligga 10 – 14 dagar i torkan för att dö, minsta rest som ligger i marken överlever 7. *halvträda:* nu har det funnits mycket kvickrot; dags med halvträda och utnyttja försommartorkan. Det efterföljs av: a) odling helsädesensilage + vallinsådd b) mellangröda och höstplöjning för höstrapsodling c) mellangröda (kanske eventuellt inkl. putsningar) som vårplöjs året efter för t.ex. vårvete. Genom en bra etablering av efterföljande grödor förhindrar man stora utlakningsförluster. 8. *"kvick-upp"*: Än så länge en mer ovanlig maskin att bekämpa kvickroten med är "kvick-upp" – en kombination av gåsfotskär och en kraftuttagdriven rotor med fjädrade pinnar på. Maskinen skär av kvickroten och rotorn lägger rötterna ovanpå marken, där de kan torka. Rötterna blir inte sönderdelade. Upprepade (2-3) körningar behövs (upp till 15 cm arbetsdjup). Kanske är det en vettig kombination med halvträda. En annan metod är att utnyttja frostperioden över vintern: 2-3 körningar om hösten och efterföljande vårplöjning. Anm: vi provade den i en demonstrationskörning på ett helt skifte och ska följa upp resultatet. . P.g.a. inköpspriset är maskinsamverkan, maskinring att rekommendera; maskinen är tillräckligt robust för att klara av olika förare. Har man haft stora problem med kvickroten, tar det lång tid att få bort den. Man kan uppnå bra effekt oavsett om man väljer den traditionella vägen eller en maskin som kvick-upp. Det viktigaste är, att ha de förebyggande åtgärderna i minnet, som också hjälper mot annat ogräs. *Hermann Leggedör, HS, 0480 – 156 76, hermann.leggedor@hush.se*

Ansvariga för Ekonytt nr 11 år 2004 är Stina Sigvardsson tfn 0480-82992 och Ann-Christine Eriksson tfn 070-661 9 706, Ekonytt och kurser ingår i det svenska KULM-programmet och delfinansieras av EU, Upplaga 1058 exemplar

Lamm och vall - Kvinnokurs i ekologisk lammproduktion och vallodling

I lantbruket arbetar både män och kvinnor, men på våra kurser är det oftast män som kommer. Därför har vi en serie kurser som riktar sig särskilt till kvinnor.

Intresset för att hålla landskapet öppet är stort och får och lamm är goda betesdjur. Konsumtionen av lammkött ökar i Sverige vilket borde ge utrymme för en större produktion. Produktion av lammkött passar väl in i ekologiskt lantbruk även om det gäller att känna till fallgroparna. Vallodling är motorn i ekologisk odling och ett foder med högt näringsvärde är nödvändigt för ett lyckat resultat. Vi går igenom strategier för lammuppfödning med utgångspunkt från gårdens förutsättningar, ekonomi och rasval. När det gäller vallodling tar vi upp insåningsteknik, gödsling och skörd.

Kurstider: 10.00-14.00. Vi börjar alltid med kaffe

Vi erbjuder kursen på 4 platser:

tisdagen **9 november** Solberga gård, Köpingsvik

tisdagen **23 november** Gullabo Vårdshus

tisdagen **30 november** Låxbo Lantkök Södra Vi

tisdagen **7 december** Gröna Tuppen Ankarsrum.

Kursledare: Ann-Christine Eriksson och Stina Sigvardsson, Lst

Anmälan till länsstyrelsen växel tfn 0480-82 000 senast 1 vecka före kursen.

Nötkreaturs klövhälsa

Teoretisk och praktisk kurs om nötkreaturs klövar, klövhälsa och klövsjukdomar. Praktisk övning i klövverkning på slaktklövar. Medtag overall. Begränsat deltagarantal, max 16 st

Anmälan snarast till Lst växel 0480- 82 000 eller till Stina 070-352 07 03.

Tid : **1 november kl 9.30-15.00** (förmiddagsfika från kl 09.00)

Plats : Ingelstorpskolan, Kalmar

Medverkande: klövvårdare Paul Jensen och veterinär Lilian Lange från Kalmar Tjust Husdjur
Tid : **2 november kl 9.30-15.00** (förmiddagsfika från kl 09.00)

Plats : Valstadskolan, Gamleby

Medverkande: klövvårdare Stefan Klasén och veterinär Lilian Lange, Kalmar Tjust Husdjur.

Markpackning-Hur kan vi undvika onödig markpackning?

Jordbearbetning, tidpunkter, växtföljd, maskiner, jordprofil.

Expertmedverkan av Johan Arvidsson, markvetenskap, jordbearbetning SLU.

Tisdag 16/11 kl 09.30-15.00

Plats och arrangör: HS Kalmar.

Frågor och anmälningar till Hermann Leggedör senast 10/11 tfn 0480- 156 76.

Mer vitaminer i ekologisk mjölk!

Danska forskare har slagit fast att ekologisk mjölk har högre innehåll av pro-A-vitamin (betakaroten), E-vitamin och karotenoider än den konventionella mjölken. Forskarna har tagit prover i Arla Foods mejeri i Hobro och visar därmed resultaten från den mjölk som når konsumenterna. Forskarna fann ingen skillnad på fettsyrasammansättningen. E-vitamin och karotenoider är antioxidanter och är bland annat viktiga för mjölkens hållbarhet och karotenoiderna är dessutom viktiga för smaken. En av orsakerna till skillnaden kan vara att de ekologiska korna utfodras med högre andel vallfoder medan de konventionella korna i Danmark ges stora givor majs. *Källa Ökologisk jordbruk nr 322*

Sparrisodling i Kalmar län.

Ett möte om en konkret satsning på (grön)sparrisodling.

Efter kurs och studieresa är det dags att ta steget fullt ut och planera för hur en utökad sparrisodling i Kalmar län kan se ut.

Tisdag 23/11 kl 09.30-14.00

Plats HS Kalmar

Anmälan till Camilla Blomqvist Länsstyrelsen tfn 0480- 82251 senast 12/11

Fortfarande chans att gå med i Greppa Näringen!

Greppa Näringen har nu pågått i snart två år. Hur har rådgivningen fungerat och vad får man ut av att gå med? Är det intressant också för ekologiska lantbrukare?

Kärnan i Greppa Näringen är att jobba med växnäringsflödena på den egna gården för att minska förlusterna, vilket ger vinster för både miljön och

plånboken. Än så länge vet vi att projektet kommer att pågå tom 2006, så det är fortfarande idé att anmäla sig. Oftast får man 1-2 kostnadsfria rådgivningsbesök om året, och man är själv med och styr vilken inriktning rådgivningen ska ha. Likaså är tanken att man ska få välja vilka rådgivningsaktörer man vill ha kontakt med. För närvarande är det Länsstyrelsen, Hushållningssällskapet, Råby Konsult (Charlotte Rönnqvist, fd Åkerlind), Kalmartjust Husdjur, LRF Konsult och KLS som jobbar med rådgivningen.

Växtnäringsbalans

I allmänhet börjar rådgivningen med att man gör en växtnäringsbalans, där man i grova drag får en bild av flödena av kväve, fosfor och kalium till och från gården. Med hjälp av statistik kan man jämföra sig med andra gårdar med liknande produktion för att se om gårdens överskott verkar höga eller låga. Oftast är det via inköpt gödsel och foder som man för in de största mängderna näring till gården. På en ekologisk gård är i allmänhet flödena låga om man räknar per hektar, men det är inte säkert att man alltid är effektivare än de konventionella i sitt näringsutnyttjande om man tar hänsyn till hur mycket man producerar. I grova drag kan man säga att införseln av kväve via baljväxtfixering får en mycket större betydelse på en ekologisk gård i jämförelse med en konventionell. Inköpen av foder och gödsel är däremot i allmänhet lägre. En av de stora utmaningarna handlar alltså om att utnyttja det fixerade kvävet i baljväxterna på ett så effektivt sätt som möjligt. Kanske har man behov av att minska eller öka baljväxthalten i vallarna.

Åtgärder

När växtnäringsbalansen är gjord går man vidare med mer åtgärdsinriktad rådgivning. De viktigaste områdena är växtodling och utfodring. Med rådgivaren får man då chans att diskutera frågor som:

- Kan foderinköpen minskas utan att djuren växer eller mjölkar mindre?
- Går det att få bättre skördar och bättre kvalitet på vallfodret så att behovet av inköpt foder minskar?
- När, var och hur ska stallgödseln spridas för att man ska utnyttja den på bästa sätt?
- Går det att minska markpackningen så att grödorna får ett bättre rotsystem och därmed kan utnyttja växtnärningen bättre?
- Passar det att anlägga en våtmark på gården för att minska växtnäringsläckaget och gynna den biologiska mångfalden?
- När ska jordbearbetning ske och när är det lämpligt att odla fånggrödor?

- Hur bygger man för små ammoniakförluster och ett högt foderutnyttjande?

Analys till hjälp

En viktig fråga i ekologisk produktion kan vara hur bra stallgödselns innehåll av P och K stämmer med grödornas behov. För att kunna optimera gödslingen så gott som möjligt är det mycket användbart att ha en aktuell markkartering (högst 10 år) och att analysera sin stallgödsel. En förutsättning för att få bra råd kring vallodlingen och utfodringen är att man analyserar grovfodret.

Tag chansen att gå med i Greppa Näringen! Det kostar inget, men med rådgivarna som bollplank har både du och miljön allt att tjäna!

För information och anmälan, kontakta Ann-Charlotte Olsson, tel 0480-829 86.

Örter och kryddor i fältmässig ekologisk odling

En kurs där fältmässig odling av olika kryddor behandlas; persilja, basilika, dill, gräslök, timjan, vitlök.

Fika och lunch betalas av deltagarna

Plats: Kalmar, HS, Flottiljvägen 18

Tid: Tisdag 30 november 2004, 9.30 - 14.00

Anmälan, info, synpunkter: Hermann Leggedör, HS, 0480-156 76

KRAV öppnar för marknadsföring av ingredienser.

Från 1/1 2005 blir det tillåtet för företag att marknadsföra att deras produkt innehåller KRAV-godkända råvaror- även om den till stor del innehåller konventionella ingredienser. Det här kommer förmodligen att innebära satsningar bl.a på charksidan där man hittills inte kunnat informera kunden om att kött råvaran är KRAV-märkt när det funnits konventionella tillsatser i produkten.

Grattis Anna Ellström!

Vår kollega Anna blev mamma till en liten flicka för någon vecka sedan. Vi önskar lycka till och välkommen tillbaka som rådgivare när föräldraledigheten är slut !

Ansvariga för Ekonytt nr 12 år 2004 är Stina Sigvardsson tfn 0480-82992 och Ann-Christine Eriksson tfn 070-661 9706, Ekonytt och kurser ingår i det svenska KULM-programmet och delfinansieras av EU, Upplaga 1058 ex

Säljes

Dräktig SRB kviga (F 1011 B. Jurist)
ber. kalvning 05-01-02, KRAV godkänd
Leukos-fri och BVD-fri
Linnea Andréé tfn 0480-505 24
Trekanten

Lamm och vall - Kvinnokurs i ekologisk lammproduktion och vallodling

I lantbruket arbetar både män och kvinnor, men på våra kurser är det oftast män som kommer. Därför har vi en serie kurser som riktar sig särskilt till kvinnor.

Intresset för att hålla landskapet öppet är stort och får och lamm är goda betesdjur. Konsumtionen av lammkött ökar i Sverige vilket borde ge utrymme för en större produktion. Produktion av lammkött passar väl in i ekologiskt lantbruk även om det gäller att känna till fallgroparna. Vallodling är motorn i ekologisk odling och ett foder med högt näringsvärde är nödvändigt för ett lyckat resultat. Vi går igenom strategier för lammuppfödning med utgångspunkt från gårdens förutsättningar, ekonomi och rasval. När det gäller vallodling tar vi upp insåningsteknik, gödsling och skörd.

Vi har en kurs kvar att erbjuda. **OBS ändrat datum:**

tisdagen **14 december** Gröna Tuppen Gunnebo.
Kurstid: 10.00-14.00. Vi börjar med kaffe
Kursledare: Ann-Christine Eriksson och Stina Sigvardsson, Lst

Anmälan till länsstyrelsen växel tfn 0480-82 000 senast 1 vecka före kursen.

Under vintern kommer vi att gå vidare med kurser inriktade bla på byggnader. Hur kan vi använda befintliga byggnader på ett rationellt och djurvänligt sätt, eller ska vi bygga nytt? Mer info i nästa Ekonytt.

1,9 miljoner för vattenskyddet

I Flästa i Bollnäs kommun får ett antal markägare dela på 1,9 miljoner kronor som ersättning för anläggande av ett vattenskyddsområde som berör drygt 200 hektar åkermark.

Det är unikt, eftersom ingen kommun är skyldig att betala ersättning.

I vattenskyddsområdet gäller förbud mot kemisk bekämpning och handelsgödsel. Ekologisk odling och djurhållning är däremot lämplig. Det råder delade meningar om ersättningen är tillåten eller inte. Ulf Wickström på LRF hävdar att det finns stöd i miljöbalken för ersättningen medan föreningen Svenskt vatten ser pengarna som ett otillåtet bidrag.

Källa: Land lantbruk

Kurs i Östergötland för norra länsdelen:

Lantraskor i mjölk- och kött-produktion

Är Du intresserad av lantraser har vi kursen för Dig.

Torsdagen den 9 december träffas vi i Ryttagårdskyrkan, **Linköping**, kl 9.30 - 15.00

Kursen riktar sig både till dig som redan har lantras- eller allmogekor och till dig som funderar på att starta upp en sådan djurhållning. Under dagen kommer frågor kring rasernas bevarande, skötsel och hand-havande med inriktning på ekologisk produktion samt hälsofrågor att tas upp.

Medverkande:

Gustav Larsson, Klippan, ordförande i Sveriges Rödkulleförening, håller rödkullor som dikor.
Elizabeth Rydström, Lovö prästgård,
Drottningholm, veterinär med särskilt intresse för hälsoaspekter, egen KRAV-mjolkproduktion med rödkullor o fjällkor samt de "vanliga" mjölkraserna.
Joachim Gustavsson, Görshorva, Mjölby, v. ordf. i Svensk Fjällrasavel, mjölkprod. med fjällraskor.
Ulla Friberg, Vikingstad, Föreningen Allmogekon, har vänekor.

Tid: kaffe kl. 9.30 kursstart kl 10.00. Vi avslutar med eftermiddagskaffe vid 15-tiden.

Kostnad: lunch och kaffe 150 kr

Kursansvarig: Gunvor Bergman, Länsstyrelsen i Östergötland.

Anmälan: så snart som möjligt, senast 1/12 tfn; 013-19 65 46 alt. 19 65 63.

Referat från den ekologiska konferensen i Danmark 16-17/11:

Ett tema hette: **Odling av proteingrödor**. Först ut var en lantbrukare som redovisade sina erfarenheter.

Ärter: han sår 80 plantor/m² och sår djupt: 8cm. Blindharvar+ ogräsharvar var 5.e dag tills beståndet har slutit sig. Kör sakta vid ogräsharvningen, bara 3-4 km/h. Efter att bladlössen tog hela skörden i år

kommer denne lantbrukare inte att odla ärter mera.

Lupiner. Passar på sandjord. Det var sorterna Bora eller Rose som gällde. Viktigt att ympa före sådd. 100 plantor/m². Så 4 cm, inte djupare.

Blindharvar men sedan är det viktigt att vänta tills örtbladen är framme innan nästa harvning, annars kan man knäcka lupinplantan. Lantbrukaren rekommenderade att samodla lupin med vårsäd för att kunna hålla ogräsen i schack.

Åkerböner. För lerjordar. 35 plantor/m², 8 cm såddjup. Ogräsharvar efter behov. Bönerna tål mycket, efter 6 timmar kunde man ej se att fältet ogräsharvats. Kräver 1,5 bisamhälle /ha för pollinerings skull, annars försenas mognaden. Lössen är ett bekymmer.

Thorsten Pedersen från Jordbruksverket berättade om de svenska erfarenheterna av **åkerböna** och **lupin**. 2003 fick man stora bekymmer med chokladfläcksjuka på åkerbönerna i Västra Götaland. Efter en stor undersökning bland odlarna kunde följande slutsatser dras:

*Odlar inte åkerböna oftare än vart 7:e år. Håll avstånd till förra årets odlingar.

*Använd friskt utsäde.

*Plöj ner växtresterna ordentligt.

*Odlar bönerna på jordar med högt pH, och gott innehåll av kalium, kalcium, fosfor och magnesium.

*Välj rätt sort(Aurora och Gloria klarade sig bättre än Columbo, Arla och Kontu.)

Under 2003 genomfördes ett par intressanta lupinförsök i Skåne. Sådden skedde första veckan i april, 3 cm djup och 12 cm radavstånd. Vid samodling mellan havre(45kg/ha) –sorten Stork och lupin(150 kg/ha) –sorten Prima erhöles skörd på 4,7-4,9 ton/ha. Skörden på sandjord var bättre än den på lerjord. Proteinutbytet låg runt 1 ton/ha.

En dansk forskare, Henrik Hauggaard-Nielsen, talade om samodlingens fördelar.

Sammanfattningen blir: Baljväxtens(ärt, lupin eller åkerböna) proteinhalt blir densamma som vid renbestånd men kornets proteinhalt ökas vid samodling. Ogräsproblemen och växternas sjukdomsangrepp minskar vid samodling.

Egna kommentarer: detta är gamla sanningar som behöver dammas av inför de kommande reglerna om 100% ekologiskt foder. De proteingrödor som

går att odlas lokalt måste så göras. Det kommer att bli brist och således dyrt att köpa in högvärdigt proteinfoder.

Nästa tema hette: **Foder till äggläggande hönor.**

Lantbrukaren som medverkade berättade om sin hemmablandning. En av fördelarna tyckte han var att det kändes mer ekologiskt riktigt att odla så stor andel av fodret som möjligt hemma på gården. Det blev också ett billigare foder och han var mer flexibel om han behövde göra förändringar i fodermixen. Han odlade vete, havre, ärter, lupiner och tillverkade pellets från vallen. Han köpte in mineraler, rapsolja, majs, fiskmjöl sojaböner, vitaminer, krita och skal.

Rådgivaren och forskaren som följde betonade problemen med att hitta metioninkällor utan att proteinhalten blir för höga. I försök har det visat sig att lupin till viss del kan ersätta sojaböner som högvärdig proteinkälla men bara i begränsad omfattning (lupin har lågt metionininnehåll men högt proteininnehåll). I Holland används sesam (ekologiskt) och det passar bra som foder. Även majsgluten är ett bra fodermedel. I dagsläget finns ingen ekologisk majsgluten men enligt rådgivarna finns inga tekniska hinder för sådan tillverkning. De danska rådgivarna räknade med att 100%-regeln kommer att fördyra fodret 10-15 Dkr/100kg och utan fiskmjöl blir det ytterligare 10 kr dyrare.

Ann-Christine E

Nyhet från Arla.

Nu finns ekologisk lätt A-fil att köpa. Fetthalten är bara 0.5%. Arla skriver att detta är ett efterlängtat nyttillskott i mejeridiskarna.

Gratis till svenska Kocklandslaget som vann MAT-OS.

Råvarorna som svenska laget använde var KRAV-märkta. Gott för magen och miljön!

Ansvariga för Ekonytt nr 13 år 2004 är Stina Sigvardsson tfn 0480-82992 och Ann-Christine Eriksson tfn 070-661 9706, Ekonytt och kurser ingår i det svenska KULM-programmet och delfinansieras av EU, Upplaga 1060 ex

Kurs i djurhantering och klippning av får

Alla moment där djur ska vägas, sorteras, klippas eller behandlas kräver genomtänkta lösningar där människan kan dra nytta av djurens beteende. Claes Larsson arbetar med fårklippning, han visar grunderna i djurvänlig och rationell hantering av får.

Måndagen den 17 januari 2005

kl 09.00-12.00 djurvänlig hantering,
teori och praktik

kl 13.00-15.00 klippning av får
Hos Lotta Bruse, Nybble gård 1 km norr om Astrid Lindgrens värld i Vimmerby (se www.nybble.se)

Kursen är en aktivitet i programmet för ökad djurvälstånd. Anmäl senast den 7 januari till : www.h.lst.se eller växel n tfn 0480-82 000. Obs! begränsat antal platser.

Lamm och vall - Kvinnokurs i ekologisk lammproduktion och vallodling

I lantbruket arbetar både män och kvinnor, men på våra kurser är det oftast män som kommer. Därför har vi en serie kurser som riktar sig särskilt till kvinnor.

Produktion av lammkött passar väl in i ekologiskt lantbruk även om det gäller att känna till fallgroparna. Vi går igenom strategier för lammuppfödning med utgångspunkt från gårdens förutsättningar och ekonomi. När det gäller vallodling tar vi upp insåningsteknik, gödsling och skörd.

Måndag 24 januari

Agebo Aktivitetsgård, Nybro

Kurstid: 10.00-14.00. Vi börjar med kaffe

Kursledare: Ann-Christine Eriksson och Stina Sigvardsson, Lst

Anmälan till länsstyrelsen växel tfn 0480-82 000 senast 10 januari.

Mer ekoareal i Kalmar län

Under år 2004 har den ekologiska odlingen ökat i Kalmar län. Av den totala åkerarealen ingår 12,2 % (15 400 ha) i miljöstödet för ekologisk odling. Riksdagen mål för andelen ekologiskt lantbruk år 2005 är 20 % av arealen och 10 % av idisslarna. SS, lst

Kursinbjudan i samarbete med Kalmar-Ölands ekologiska Odlare.

Oljeväxter, går det att odla ekologiskt och hur kan man använda det som foder på den egna gården?

Dessa frågor kommer du att få svar på under kvällen. Ann-Charlotte Wallenhammar HS Örebro har arbetat med oljeväxter i över 20 år. Hon är projektledare för olika försök och har sysslat med odlingsteknik bla beståndsetablering med olika radavstånd, spillrapsfrågor och nästa år kommer hon att arbeta med växtnäingsfrågor och oljeväxter. Under kvällen kommer hon att informera om hur ekologiska oljeväxter bör odlas: växtföljd, utsäde, såteknik, ogrässtrategi.

Granssämjans Lantbruk AB är en gård i Västra Götaland som har ekologisk odling på 300 ha åker och KRAV-godkänd mjölkproduktion sedan 2000. Man odlar 40 ha oljeväxter. Roland Vidarsson från Granssämjans Lantbruk AB berättar hur man på gården använder oljepress (Täbypressen från Örebro) för att få fram rapskaka till de 120 mjölkorna. Oljan används dels på gården som traktorbränsle mm dels säljs den för humankonsumtion.

Intresset för oljeväxter ökar. Planerna på ökad produktion av RME tar fart och för Dig som är ekoproducent närmar sig införandet av 100% ekologiskt foder till djuren. I vårt län finns lång tradition av oljeväxtodling och här finns möjligheter för duktiga odlare att producera för eget bruk men också för avsalu. Missa inte detta kurstillfälle!

Tisdag 18 januari i HS lokaler i Kalmar

18.30 samling med kvällsmat

19.00 Föredragen börjar: Odling och användning av ekologiska oljeväxter.

21.30 Avslutning

Anmälan senast 12 januari till lst växel tfn 0480-82 000 eller via kurskalendern på lst: www.h.lst.se hemsida

(KalmarÖlands Ekologiska Odlare har årsmöte 16/2 kl19.99 i HS lokaler Kalmar)

Stort intresse för Ekobonde i butik.

Under sommaren genomförde Kalmar-Ölands Ekologiska Odlare i samarbete med länsstyrelsen

utbildning ”Ekobonde i butik” för sina medlemmar. Syftet är att nå konsumenterna med information om det ekologiska lantbruket och att öka försäljningen av KRAV-märkta livsmedel. Utvalda butiker har erbjudits möjligheten att få ut en Ekobonde i butik och enligt Kew Nordqvist som sköter kontakterna med butikerna är intresset stort för detta. Butiksaktiviteterna fortsätter under vintern bland annat med frukostmöten där lantbrukaren bjuder på KRAV-märkt frukost till morgonpigga konsumenter. Vill du veta mer; kontakta Camilla Blomqvist på länsstyrelsen tfn 0480- 82251

Mer Omega 3-fettsyror i ekologisk mjölk

Ekologisk mjölk innehåller 71 % mer av den nyttiga fettsyran Omega 3 jämfört med konventionellt producerad mjölk. Det framgår av forskningsresultat från skotska forskare vid University of Aberdeen. Omega 3-fettsyrorna är viktiga för hjärtats funktion, leder och skelett samt även i största allmänhet för en god hälsa. De höga Omega 3-halterna i den ekologiska mjölken är ett resultat av att ekologiska kor utfodras med mer klöverrikt ensilage än kor i konventionell produktion. Läs mer på <http://news.scotsman.com/latest.cfm?id=3857923>

Angrepp av stritar i ekologisk matpotatisodling

Sista åren märktes i enskilda områden att stritarna även i ekologiska potatisodlingar kunde ställa till besvär. Bladen vissnade tidigare i enskilda lägen vilket ledde till en lägre i avkastning. Av den anledningen gjordes en demoodling i KRAV-odlad matpotatis. Det ställdes ut gula klisterfällor i två olika skiften som avlästes regelbundet. Skiftena låg i Vassmolösa, Arby två mil söder om Kalmar och ingår i en hel omlagd växtföljd. Skiften var på två eller tre sidor omgiven av buskar. Ett skifte hade en högre andel lerjord och fick tydligen för mycket nederbörd. Det andra skiftet var bra dränerad och gav bra växtbetingelser. Potatisbeståndet hade totalt sätt en bra växtlighet. Den 2:a veckan juli var potatisbeståndet fortfarande friskt och utan bladmögelangrepp. Den 3:a veckan juli var nästan inget bladmögel synligt. Men i övergången från veckan 30 till 31 fick man ett totalangrepp med bladmögel som lede till

blastavslagning i vecka 32 (skifte I) och i vecka 33 (skifte II). Endast på det skiftet som var omgiven av buskarn på tre sidor, fick vi mycket synliga skador genom stritar i randområden.

Stritfångster gav följande bild: en första angreppstopp uppnåddes mellan den 24 – 28 juni. En vecka efter skulle man i vanliga fall ha bekämpat stritarna för att minska andra angreppstoppen. I det konkreta fallet blev det ingen bekämpning p.g.a. att det inte finns ett tillåtet preparat enligt reglarna från KRAV. Nästa angrepp skedde 7-9 juli. P.g.a. mycket gynnsamma förhållanden som tillräcklig nederbörd, bevattning och värme i kombination med den mycket bördiga marken fick man både en mycket bra knölltillväxt och ett tidigt intensiv bladmögelangrepp. Den tidiga blastavslagningen var i år nödvändig för att begränsa potatisarnas storlek. Det gjordes även provgrävningar i olika sorter och på båda skiften som sorterades och vägdes. Det gav en fingervisning att blastavslagningen kom precis i tid. På vissa ställen som var särskilt utsatt mot nederbörden fick man även en oönskad mängd potatis som var för stor. En sort som heter Cultro hade särskilt många potatis över 55 mm. Därmed fick bladmögelangreppet i år en mycket mer betydelse än skadorna genom stritarna. Förgroning, bra näringsförsörjning, dränerad jord i kombination med tillräcklig nederbörd eller anpassad bevattning och i god tid ger snabbt tillväxt och minskar därmed skador via bladmögel och stritar. *Hermann Leggedör, HS*

Kursserien för kvinnor fortsätter med: **Ogräs och växtskyddsfrågor i grönsaksproduktion**
Torsdag 20/1 på Torslunda försöksstation Öland kl10-14. anmälan till Ann-Christine senast 13/1 tfn 070- 661 97 06. Även nya deltagare är välkomna!
(17/2 blir temat ekonomi och marknad)

God jul och Gott Nytt År önskar vi på Lantbruksenheten!

Ansvariga för Ekonytt nr 14 år 2004 är Stina Sigvardsson tfn 0480-82992 och Ann-Christine Eriksson tfn 070-661 9706, Ekonytt och kurser ingår i det svenska KULM-programmet och delfinansieras av EU, Upplaga 1060 ex